

Eigenaar, auteurs en lezers van het Tijdschrift voor Psychiatrie

Een redactie van een tijdschrift heeft te maken met de eigenaar, de lezers, de auteurs en het publiek. Elk van deze groepen kwam aan bod in een 'short course for editors', een driedaagse cursus in Engeland onder leiding van Tim Albert waaraan ikzelf en andere (hoofd)redacteuren van gespecialiseerde tijdschriften uit Europa deelnamen. Ik wil ingaan op de eerste drie partijen. Het *Tijdschrift voor Psychiatrie* heeft immers niet direct te maken met het publiek, al sturen we maandelijks een persbericht naar de landelijke dagbladen.

De eigenaar Doorgaans is de eigenaar van een tijdschrift een uitgever. Dat kan conflicten geven tussen commerciële en inhoudelijke belangen. Een voorbeeld: het publiceren van een *randomized controlled trial* van een nieuw medicament in een internationaal topblad levert een afname van tienduizenden dure reprints door de farmaceutische industrie die het onderzoek onder de aandacht wil brengen van de medische wereld. De belangen van de uitgever kunnen dan strijdig zijn met de belangen van de redactie.

De Stichting *Tijdschrift voor Psychiatrie* is de eigenaar van het *Tijdschrift voor Psychiatrie* en heeft uit de aard van de organisatie geen commerciële belangen. Reclame in het tijdschrift kan echter wel een belangenconflict geven. Afgelopen jaar was er commotie rond een nieuwe vorm van reclame: op het tijdschrift zat een reclamepotloodje geplakt. Sommige lezers hebben zich daaraan geërgerd. Ook in de redactie is er uitgebreid over gesproken omdat hiermee de reclame was doorgedrongen tot op de voorpagina. Dat was een brug te ver en was ook niet in lijn met andere wetenschappelijke tijdschriften. De afspraken hieromtrent zijn nu aangescherpt. Reclame-uitingen die afwijken van de reguliere reclames worden van tevoren met de redactie besproken en de voorpagina is en blijft vrij van reclame.

Hoewel de Stichting *Tijdschrift voor Psychiatrie* onafhankelijk is, zijn er stevige banden met de Nederlandse en de Vlaamse Vereniging voor Psychiatrie. Het gros van de abonnementen, en daarmee het bestaansrecht van het *Tijdschrift voor Psychiatrie*, wordt afgenomen door de leden van de verenigingen via de koppeling van het lidmaatschap met het abonnement. Belangenconflicten kunnen optreden als de verenigingen veranderingen zou willen doorvoeren waar de redactie niets voor voelt. De nauwe band biedt echter ook mogelijkheden voor samenwerking. Een voorbeeld is het plan van de redactie en de Commissie Wetenschappelijke Activiteiten (CWA) (een commissie van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie met als belangrijkste taak het organiseren van het Voorjaarscongres) om het samenvattingenboek van het Voorjaarscongres als supplement van het *Tijdschrift voor Psychiatrie* uit te geven. Daarmee wordt elke samenvatting een verwijzbare referentie en kan er met de zoekfunctie

op www.tijdschriftvoorpsychiatrie.nl naar de samenvatting gezocht worden.

De lezers Met een enquête is getracht na te gaan wat de lezers precies verwachten van ons tijdschrift. Dit jaar zullen de resultaten in een artikel gepubliceerd worden. Een tipje van de sluier: themanummers worden erg gewaardeerd en er waren vele suggesties voor nieuwe onderwerpen daarvoor. Uit gesprekken met lezers beluister ik de verwachting dat het tijdschrift hen bij- en naschoolt en aandacht heeft voor nieuwe ontwikkelingen, en bovendien dat het goed leesbaar is. Wij, en vooral onze eindredacteur, besteden dan ook veel aandacht aan de leesbaarheid. Er is een sterke voorkeur voor korte, helder geschreven artikelen met een duidelijke boodschap omdat we de indruk hebben dat de lezers dit waarderen. Ook is een doelstelling van de redactie om goede auteurs te stimuleren voor ons tijdschrift te schrijven zodat u van hun expertise kunt profiteren. Ik kan u zeggen dat er weer vele interessante artikelen in de pijplijn zitten.

De auteurs De auteurs, en daaraan verbonden de beoordelaars, bepalen voor een belangrijk deel de kwaliteit van een tijdschrift. Een tijdschrift is immers afhankelijk van het aanbod en gelukkig krijgen we voldoende en zeer diverse kopij binnen. Het meeste komt 'vanzelf' binnen, maar de redactie nodigt ook regelmatig auteurs uit voor artikelen of commentaren. Soms vragen we de promovendus een *state-of-the-art*-artikel te schrijven over zijn of haar promotieonderwerp.

De kwaliteit van de aangeboden artikelen is over het algemeen hoog. Dit duidt erop dat het voor veel auteurs aantrekkelijk is om in het *Tijdschrift voor Psychiatrie* te publiceren. Dat is begrijpelijk, want de auteur bereikt daarmee vrijwel alle Nederlandse en Vlaamse psychiaters en met een oplage van 4300 zijn we het grootste medisch-specialistische blad in het Nederlandse taalgebied. Het afwijzingspercentage is ongeveer 20%. Door het werk van de redactie en de beoordelaars verbeteren artikelen soms sterk.

Elk artikel wordt als eerste gescreend door het redactiesecretariaat dat nagaat of het voldoet aan de criteria zoals beschreven in de richtlijnen voor auteurs (zie www.tijdschriftvoorpsychiatrie.nl). Daarna leest de hoofdredacteur het artikel en selecteert de beoordelaars. Een van de beoordelaars komt uit de redactie en een tweede is vaak een externe beoordelaar. Bij onderzoeksartikelen wordt tevens een methodoloog geraadpleegd. We zijn de beoordelaars erkentelijk dat zij hun kostbare tijd steken in het geven van commentaar op artikelen van anderen. *Peer review* is een kenmerk van en een voorwaarde voor een wetenschappelijk tijdschrift. Het was ook een be-

LITERATUUR

- Godlee, F., & Jefferson, T. (Red.). (2003). *Peer review in health sciences* (2de druk). London: BMJ Publishing Group.
- Hengeveld, M.W., & van Balkom, A.J.L.M. (2005). *Leerboek psychiatrie*. Utrecht: de Tijdstroom.
- Hengeveld, M.W., & Schudel, W.J. (2003). *Het psychiatrisch onderzoek* (3de druk). Utrecht: de Tijdstroom.

langrijk onderwerp op de editorscursus met vragen als: verbeteren de leesbaarheid en de kwaliteit door peer review; is het beter het artikel geanonimiseerd naar de beoordelaars te sturen; heeft het voordelen om de beoordelaars bij naam te noemen; hoeveel kans is er op misbruik door beoordelaars. Rond het peer-reviewproces zijn diverse studies gedaan (Godlee & Jefferson 2003) en de effectiviteit van het zeer arbeidsintensieve proces van peer-review blijkt beperkt. Een beter alternatief is echter niet voorhanden.

Een ander punt dat veel aandacht had tijdens de cursus was de impactfactor en de vermelding in PubMed. Het *Tijdschrift voor Psychiatrie* is opgenomen in EMBASE en PsycINFO, twee databases die tegen betaling toegankelijk zijn. Opname van het *Tijdschrift voor Psychiatrie* in het gratis toegankelijke PubMed lijkt echter een extra stimulant voor auteurs om hun artikelen naar ons te sturen. Enkele jaren geleden is zonder succes geprobeerd opgenomen te worden in PubMed en recent is opnieuw een verzoek ingediend.

Door het grote aanbod van kwalitatief hoogwaardige artikelen wordt de tijd tussen acceptatie en publicatie soms te lang. Sommige auteurs hebben daarover terecht opmerkingen gemaakt. Voor een wetenschappelijk maandblad is het streven om ongeveer een half jaar 'voorraad' te hebben. Om de tijd tussen acceptatie en plaatsing te verkorten zullen we dit jaar een aantal malen een wat dikker nummer publiceren.

Bij de start van een nieuw jaar kijken we ook terug naar de wisselingen in de redactie in 2005. De redactie is het goud van een tijdschrift. Twee redacteuren hebben afscheid genomen. De eerste is prof. Paul Hodiament, die een brede interesse in filosofie koppelt aan een grote begaafdheid in redeneren en mede daardoor afgelopen jaren een belangrijke bijdrage geleverd heeft aan het beoordelen van essays, een uiterst moeilijk genre. Hij is voorzitter geworden van de Medisch Specialisten Registratie Commissie, een belangrijke en tijdrovende taak die hem noopte om helaas vervroegd uit de redactie te treden. De tweede is prof. Michiel Hengeveld, die een goed oog heeft voor wat lezers belangrijk vinden. Zijn populaire boek *Het psychiatrisch onderzoek* (Hengeveld & Schudel 2003) is daar een mooi voorbeeld van, evenals het zojuist verschenen *Leerboek psychiatrie* (Hengeveld & Van Balkom 2005) waarvan hij de redactie voerde samen met prof. Ton van Balkom. Ik wil beide scheidende redacteuren ook op deze plaats nogmaals hartelijk danken voor hun grote verdiensten voor het tijdschrift.

Logischerwijs heten we dit jaar ook twee nieuwe redacteuren welkom, beiden Vlamingen: Joris Vandenberghe en Loes Gabriëls.

Tot slot wens ik u namens de redactie en het Stichtingsbestuur een gelukkig 2006.